



Nro. 1.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY  
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken Julius 3-dik napján 1812-dik  
esztendőben.



*B é t s.*

A' mi leg újabb tudósításaink Junius' 24-dikén  
indultak Prágából. Felséges Urunk, Aszszonyunk,  
's a' Frantzia Császárné ő Felségek, kívánt jó  
egészségben voltak minden hozzájuk tartozókkal  
egyetemben. Idejeket, most a' Prágai környékeken  
találtató ritkaságoknak megnézegetésekkel,  
majd egyéb kellemetes mulatságokkal töltötték.

Junius' 21-dikén éjjel fényes bált méltóztattott  
Felséges Urunk adadni a' kastély szálájában,  
a' mellyen való megjelenhetésre több mint 3000  
hívogató czédulák osztattak - ki.

Néhány napoktól fogva Palatinus ő Cs. Fő  
Hertzege is Prágában volt: *Albert* ő Királyi,

és Lajos ő Cs. K. Hertzegségek pedig 21-dikben indultak el onnét Béts felé.

*Magyar Ország.*

*Ungvárról, Junius 17-dik napján.*

Az ide való Kamarabéli Praefectus T. Vársárhelyi Papp József Úr az idén a' tavasznak kezdetével próbát tett jávorfának levéből való czúkor főzésben, és ámbár az idő alkalmatlan, és a' hozzá való készület még kevés volt, még is ezen első próba által is valami 3 — 4 mázsa czúkor készített. A' czúkor sárgás színű, a' kandli czúkorhoz igen hasonló, az édessége semmi-vel nem alább való az Ámerikabéli czúkorénál, és semmi idegen ízt benne nem érezni. Minthogy pedig a' tavalyi őszveszámlálás szerént ezen kamarabéli uradalomban 52 ezer megfúrható jávorfák találhatók, lehet reményleni, hogy ezen tálmánynak jövődőre nagy haszna és sikere lesz; annyival is inkább, hogy kétszer esztendőben, úgy mint: tavasszal és ősszel, a' mint egy Auctornál fel van jegyezve, lehet azokat fúrni és használni. A' jövő ősszel itten teendő próba ezt is megvilágosítja.

A' tavasz mi nállunk ámbár jobbára hideg, és egy részében száraz is volt, még is nagy reménységet nyújt a' mezei gazdáknak egy bő aratáshoz, mind őszi, mind tavaszi vetések egyáltalában igen szépek, minden féle zöltség a' kertekben már bőven kezd lenni. A' szőlők pedig igen gazdag terméssel bíztatnak és vígasztalnak bennünket. Hanem a' gyümölcs igen kevés, és csak helyenként van, mert némely helyeken a' hernyó a' gyümölcs fákat egészen lepusztított.

ta, restek lévén tudniillik a' gazdák a' hernyó fészkeket annak idejében letisztítani.

Az életnek az árra mindezekhez képpast nem igen oltsódott meg, mivel hogy Eperjes tájékáról Zemplin, Sáros, és Szepes Vármegyéknek hegyein lakó Tótok megszorúlván seregenként jöttek ide, és még most is jönnek gabonáért, sőt Szabolcs, Beregh, Ugotsa, és Szathmár Vármegyékbe is eljárnak, némellyek familiástól is ide 's ezekbe a' Vármegyékbe költöztek.

### *Frantzia Birodalom.*

A' Spanyol országai volt Király IV dik Károly, a' ki bizonyos időtől fogva familiájának egy részével *Marsilia* városában lakott, azt a' kívánságot nyilatkoztatván, hogy olyan tartományban szeretne lakni, mellynek klímája, azzal, a' melyhez ő Felsége eleitől fogva hozzá szokott, inkább megegyezne, 's úgy ítélvén ő Felsége, hogy az Olasz Országban való lakás mind magának mind pedig a' Királynénak egészségesebb fogna lenni, ehezképpast Május 25-dikén Marsiliát oda hagyta, hogy *Rómába* menvén a' Borghese palotájába szálljon-bé, mellyet Napoleon Császár számára által engedett. Avignon és Chambery városaikban 's másutt is, a' hol által utazott a' K. familia, leg nagyobb tisztelettel fogadtatott mindenütt 's katonaság és Generálisok által kísértetett. A' *Mont - Cenisen* azon Departamentom' Prefektusa, 's a' Stupinisi kastélyban a' Piemonti Kormányozó (a' Császár sógora) fogadták és tisztelték. A' Kormányozó Concert és Vadászat által szerzet mulatságot ő Felségének, kinek ezek az ő közönséges időtöltései. *Pármában* a' Császári palotában voltak

szálva a' Fels. útagok, a' hol magához hívatta a' Királyné Pármái Antonette nevű Hertzeg asszonyt a' maga unokáját, a' ki az árvák klostromában apátságkodik; a' maga dajkáját is megnézte, ki még életben van. Az után itt is concert vólt. Florentziában a' Toskánai Nagy Hertzegné a' Napoleon Császár' testvér húga fogadta a' kastélyban. Rómába Jun. 17-dikén érkeztek meg ő Felségek, kik között a' Királyon és Királynén kívül a' Békesség Fejedelme, ennek egy leánykája, a' Hetruriai Királynénak egy fiatskája, és *Francesco* nevű Infans neveztetnek meg.

### *Gallitziá.*

*Lemberg*, Junius' 20-dikán. — A' lovasság Generálissa Hertzeg *Schwartzenberg* vezérlése alatt lévő, *Austriai első armáda* a' maga eddig való szállásait a' mi vidékeinken ide hagyta. Ezen armádának, mellynek vezérlői az *Austriai Annálisokban* nevezetessé lett nevek által fényeskednek, szép magatartása vagy magakimutatása, vagy is magaviselete, katonai felemelkedett gondolkodása, 's különös jó fenytéktartása, megkülömböztetéssel kimutatta magát. —

Ennek helyébe a' Hertzeg *Reusz* vezérlése alatt *Gallitziának* egyéb vidékein fekvő *második armáda* száll-bé környékünkre. —

A' *harmadik* vagy *Erdélyi* armáda *Stipsics* Feldmarschal Lieutenánt úr által vezéreltetik azon tartományban. —

*Volhiniában* és *Podoliában* mind ez ideig kevés számú Orosz seregek találtatnak. Nagyobb erejeket *Grodno* és *Willna* között gyűjtötték össze.

### Orosz Birodalom.

A' *Jassyból* érkezett levelek szerint, néhány Orosz Regementek, a' mellyek a' Duna mellyéki Ármádát oda hagyván *Littvánia* felé utaztak, ellenkező parantsolatot vévén, a' Duna felé ismét hirtelenséggel vissza tértek.

Az Orosz Császár a' *Willná*tól valami 18 vagy 20 mérfőld távoltságra lévő *Grodnó* városából, a' hová az ott fekvő Orosz seregeknek meg-nézésekre ment vala, *Willná*ba ismét vissza érkezett.

*Willná*hoz minden napokon érkeznek seregek az Orosz birodalom' belső részeiről, 's Császár-jok előtt mustrát tartván, útjokat a' kordon felé tovább folytatják. —

Melly kevés életmagazinumaik legyenek az Orosz seregeknek a' kordonhoz közel, meg lehet abból ítélni, hogy a' határszélen álló Kozákoknak, postán hozzák oda az eleséget, a' melly végre nyugott lovak állanak készszen a' stáziókon.

### Nagy Britannia.

A' *Journal de l'Empir* nevű Párisi újságban ilyen Ánglus tudósítás jött-ki Jún. 18-dikán: —, „*London*, Jún. 12-dikén. Az Ángliai Minis-terium e'képpen szerkeztetődött össze: Lord *Liverpool* (eddig volt hadi és koloniákra ügyelő Titoknok) a' Kintstár első Lordjává (első Minis-terré). — Lord *Bathurst* (eddig a' kereskedésre ügyelő Kanczellária Elölülője) hadi és koloniák-ra ügyelő Titoknokká — Lord *Sidmouth* (*Addington*, a' ki 1801-től fogva 1804-ig első Minis-ter volt) belső dolgokra ügyelő Státustitoknokká — Gróf *Buckinghamshire* (a' ki, mikor még *Ho-ward* nevet viselt, az *Addington* első ministersé-

ge alatt hadi és koloniákra ügyelő Minister volt) a' napkeleti Indiai dolgokra ügyelő Kanczellária Előlülőjévé — *Vansittart* (a' ki az Addington első ministersége alatt Kintstár titoknokja volt) Kintstár-Kanczelláriusává — Lord *Harrowby* a' Királyi Tanács Előlülőjévé, lettek. — Lord *Eldon* Angliai Nagy Kanczellárius — Lord *Melville* az Admirális Tanács első Lordja — Gróf *Westmoreland* a' Nagy Petsét gondviselő Lordja — Lord *Mulgrave* az ártilleria fő vezére maradtak, a' mik eddig is voltak. — Lord *Kastlereagh* hasonlóképpen a' maradott, a' mi Marquis *Wellesleynek* a' ministériumból való kilépésétől fogva volt, t. i. külső dolgokra ügyelő Státustitoknok.

#### *Háborús Környülmények.*

A' *Neufchateli* Hertzeg annyi szarvas marháról való alkura lépett a' Szakszoniai biztossággal, a' mennyi 20,000 másza húst ad. Erre valami 6000 darab ökör kívántatik, mellyek lassanként hajtattak az ármáda után. — Egy Szakszoniai közönséges levélnek felszámlálása szerént, *Schlaitz* városában az 1806-dik esztendő-től fogva 1812-tőig 500,000, a' folyó esztendőben pedig csak Mártzius és Aprilis hónapok alatt 50,000 Frantziák vagy szövetségesek jelentek ott meg mint szállók, és a' kiknek enniek kellett adni.

Melly nagy sebességgel gyűjtetett Warschauban a' Lengyel Diéta össze, mutatja az, hogy az összehívó írás Jun. 13 dikán érkeztén-meg *Posenbe* még azon éjjel meg kellett a' Deputátusoknak indulni Warschau felé, hogy Jun. 15-dikére, midőn a' Dietának el kell kezdődni, oda

érkezhessenek. Méltán nagy figyelemmel lehet várni, így szól a' Poseni tudósító, hogy minémű nyilatkoztatást teszen az ezen Diétára rendeltett Frantzia Követ a' *Mechelni Érsek*.

A' Pétersburgi levelek jelentik, hogy Willnából oda, és onnét vissza, minden nap egyegy Kurir indul útnak.

A' Dunai Orosz ármádának eddig vólt fő vezére Gen. *Kutusow*, a' magános tudósítások szerént Willnába megérkezett.

A' *Berlini* újságban ezek olvastattak Junius 18-dikán: — „Magános de bizonyos tudósítások után írhatjuk, hogy *Napoleon Császár* a' *Friedlandi* térségen (a' hol a' *Tilsiti* békességkötés előtt való ütközet történt) Junius 14-dikén nagy mustrát tartott. Az ármáda, mellynek mustráját tartotta, 100,000 emberből állott. Ő Felsége egy beszédet intézett ezen alkalmatossággal a' seregekhez, mellyet ezek nagy örvendezéssel és éljen a' Császár kiáltással fogadtak. —

Az *Eckmühli* Hertzeg (*Marchal Davoust*) vezérlése alatt lévő *Első ármáda*, 140,000 emberekből áll; alatta a' *Tarentumi* Hertzeg (*Marschal Magdonald*) és a' *Trevisoi* Hertzeg (*Marschal Mortie*) vezérkednek. *M. Magdonald* vezérlése alatt vannak azok a' Pruszsus seregek is, melyeket eddig a' Königsbergi vidékeken Pruszsus Generál-Lieutenant *Grawert* vezérelt, a' kihez igen szép magasztaló beszédet intézett a' nevezett Marschal annak alkalmatossággával, midőn a' seregeket tőlle által vette. — Ezen első Frantzia ármádához tartozó lovasság, a' *Joákim Nápolyi Király* vezérlése alá van adattatva. —

Napkeleti Pruszsziában minden vonó és vá-

gő marhát számva vettek és felírtak, a' végre, hogy ha a' kéntelenség fogja kívánni, az ármáda szükségére fordíttassanak.

Az *Eckmühli* Hertzeg Marschal *Davoust* és a' Pruszsia Kormányozó - Generálissá vá neveztetett Frantzia Generális Gróf Hagendorp Junius 9-dikén érkezett-meg Königsbergbe. Az itt fekvő számos ármádia ugyan ekkor foglalatoskodott a' *Tilsiti* és *Memel* felé való előnyomulásban. Ekkor úgy hallatott, hogy *Napoleon* Császár Junius 11-dikén fogna Danzkából útnak indulni, fölötökömözni Elbingben fogna, és 12-ben Königsbergbe fogna érkezni. — Königsbergből pedig e'képpen írtak Junius' 17-dikén a' Császárnak már onnét lett el is indulásáról: — „

„*Napoleon* Császár itt való néhány napi tartózkodása után ma hajnali 2 órakor *Gumbinnen* felé útnak indult. Ugyan oda déltájban a' külső dolgokra ügyelő Minister a' *Bassanói* Hertzeg is utánna indult ő Felségének. Többire mások is mind ide hagyták városunkat, a' kik ő Felsége személye körül szoktak lenni. Minden stázióon 200 nyugott lovak állottak készszen szolgálatjokra. *Wehlauból* már tudósítás érkezett volt vissza ide Königsbergbe, az ő Felsége ott való általmenetele felől. —

*Berlin* Junius 23-dikán. A' Frantzia fő hadi szállás bizonyos tudósítások szerént *Gumbinnenben* volt, melly városotska Königsbergtől valami 9 stáziónyi távolságra esik napkelet felé (egy kissé jobb kézre). E' közt és Königsberg közt esik *Wehlau* középben. A' Frantzia lovasság ekkor a' *Niemen* vize innenső partján állott a' *Nápolyi* Király vezérlése alatt.

Pruszsziában a' mostani környűllállásokra nézve egy Királyi parantsolat által nem régen közönséges adó rendeltetett, *minden tulajdontól és jövedelemtől való adó* nevezet alatt. Ennek sürgető vóltára nézve ismét jött-ki közelébről egy Királyi parantsolat, mellynek elején ezek mondattatnak: —,

„Mi *Friderikus Wilhelmus*, Isten' kegyelméből, etc.

„A' mi hűséges alattvalóinknak előítélet nélkül való béléátások észre vehette azt, hogy azon eszközök között, mellyeket mi szoros megfontolás után Státusunknak a' veszedelemtől való megtaltalmaztatására, 's szerentsés megmaradására, 's boldogságának újonnan leendő kivirágzására nézve elő vettünk, tsak az elkerűlhetetlen kénstelenség kényszerített bennünket arra, hogy a' tulajdontól és jövedelemtől való közönséges adóhoz folyamodjunk. Mi igen vígyáztunk arra, hogy a' magok vagyonyjokhoz képpes mindenek egyenlő mérték szerént fizessenek, és hogy valósággal *minden száztól tsak egygyet* tartozzanak adni a' magok tiszta vagyonyjokból. Az által is könnyíteni kívántuk a' terhet, hogy a' fizetést három időszakaszokra határozzuk, úgy, hogy az utolsó a' folyó esztendőben Deczember 24-dikéig menjen véghez. —

„Ezen időhaladásból azonközben a' jelen lévő szempillantatra nézve felettébb terhes környűllállás származik, azért, hogy a' Frantzia birodalom erát telyesíteni tartozó, 's az egyéb politikai környűllállásokra nézve is tenni szükséges kötelességek, igen rövid időre gyűltek össze, mellyet tsak abból is meg lehet ítélni, hogy azon

hadi adóból, mellyet a' Frantzia birodalomnak fizetni tartoztunk, a' múlt Februárius végén még hátra lévő harminzöt millió Frankokat, a' Frantzia ármáda számára adott eleség és egyéb szükséges dolgok által már mind lefizettük, mint ez, a' Frantzia tisztviselői karokkal közelébről tétendő számadásból ki fog tétzeni. —

„Nékünk, hogy ezen bajos állapotból magunkat kiséghíthessük, rendkívül való eszközökhöz kell nyúlnunk. — (Itt azok a' külömbkülömbféle rendelések következnek, a' mellyek arra czéloznak, hogy a' Státusnak ezen szükségében néhány milliókat lehessen kevés idő alatt tsalhatatlanul öszszerkeztetni. Egy biztosság rendeltetett ki, a' melly szorosán utánna látni köteleztetik annak, hogy a' jövedelemtől és vagyontól fizettető közönséges új adó a' meghatározott időszakokban leg nagyobb pontossággal bégyűljön, addig is pedig ezen rovásra az éppen jelenlévő szükségnek pótolására negyedfél millió tallérok vétetessenek fel költsön, mellyeket az említett Biztosság a' jövő esztendőben, az addig egészen bégyülendő új adóból fog vissza fizetni.

*Leg újabb újságok.*

*Königsberg*, Junius 21-dikén. — A' Frantzia fő hadi szállás ugyan még tegnap *Gumbinnenben* volt, de úgy beszéltek, hogy minden órán tovább fog onnét indulni a' *Niemen* felé.

A' Frantzia Császár bizonyos tudósítások szerént ismét egy Generálist küldött *Willnába*, a' ki onnét már vissza is érkezett: de a' kinek küldetése éppen olly gyümöltstelen volt, mint az előtt a' Generális Gróf *Narbonnéjé*. Ezen

szempillantattól fogva kettőzött munkásság szemléltetik a' Császár körül lévő emberek között, 's a' hadakozásnak elkezdődése elkerülhetetlennek lenni látszik.

A' Császári szövetséges seregeknek számát bajos képzelni. El lehet mondani, hogy az új históriákban alig találhatik példa arra, hogy a' verekedésre ilyen véghetetlen sokaság készen állott volna.

*Wilkomsky*, Junius 22-dikén. — Ma itt van a' Frantzia Császári fő hadi szállás, a' honnét ilyen Proklamatió intéztetett az ármádákhoz: —,

„Katonák! A' második Lengyel háború elkezdődött! Az első Friedlandban és Tilsitben végeztetett - el. *Tilsitben* a' Frantzia birodalommal örökös szövetséget, Anglia ellen pedig hadakozást esküdött az Orosz birodalom. Most megszegi a' maga esküvéseit! Különös magaviselete eránt ki nem akarja nyilatkoztatni magát addig, míg a' Frantzia Sasok a' Rénuson túl nem mentek, és Szövetségeseiket az ő szabad akaratjára nem hagyták. Elkerülhetetlen fátum (végzés) ragadja magával az Orosz Birodalmat! El nem kerülheti a' maga sorsát. Azt véli talám, hogy mi elfajzottunk (elnemtelenültünk)? Tsak a' megaláztatás vagy háború között enged választást; a' mi választásunk felett nem lehet kétség. Előre tehát, előre, a' *Niemen* felé! Tegyük által a' hadakozást az ő vidékeikre. A' második Lengyel hadakozás ditsőséges fog lenni a' Frantzia fegyvereknek, valamint az első: hanem az a' békesség, mellyet mi kötni fogunk, magában fogja foglalni az azért való kezességet is, és vé-

get fog annak a' boldogtalan befolyásnak vetni, mellyet az Orosz birodalom 50 esztendőktől fogva gyakorol az Európai dolgokban. —“

„*Napoleon.*

„*Sándor, Neufchateli Hertzeg,  
Major Generális.*

*Gazdasági hasznos Jegyzések.*

*A' Piramis formájú vagy Skótziai méhkasról — Ducouedik és Coligny nevű tudós Frantziák szerént: —*

A' méhészkedésnek ezen módja a' Kis-Britannia tartományából formáltatott Departamentumokban 's ezeknek szomszédjaikban már közönségesen bé van véve; három esztendőktől fogva több mint 20,000 méhkasok bizonyítják ennek foganatos voltát. Hasonló virágzásban van e' már Sens Bourdeaux és Versália körül, és sok más Fr. vidékeken. Versáliában a' mezei gazdaságnak *Caron, Desjardines, és Feburier* nevű három biztosa előtt történt, hogy *Ducouedik*, ezen munkájának írója, a' maga méhész szorgalmatoskodása után egy ilyen méh koloniának felső kosarát levette, 's abból 44 font mézet és viaszszat vett ki. *Plancy* nevű gazdának pedig egy ilyen méhkasza, azolta, hogy így bánik véle, 6 fontot nyomó rajt eresztett.

Ezen méhészkedés módja a' *Ducouedik* előadása szerént oda czéloz, hogy egy méhkasból esztendőnként 40 vagy 50 font mézet és viaszat, 's két jó rajat lehessen kapni, 's még is sem ezen hasznos áliatotskákat megölni, sem pedig őket a' méztábláknak kivágattathatások vegett füstölölni, vagy egy kasból más kasba kergetni kellesék. Ezt a' módot a' mingyárt említendő gazdasá-

gi társaságnak biztosai *Rennesben* 1809-ben Oktober 15 dikén és 1810 ben Jan. 2 dikán, Párisban a' nemzeti iparkodás társasága eleibe terjesztették, melyből a' dolognak históriájára ezek tartoznak: —

A' Kis - Britaniai Rendek' közönséges Prokurátora *Bourdonnoy*, a' Rénusi Parlamentom' Elölülője *Mont - Luc*, 's ugyan ezen Parlamentomnak közönséges Prokurátora *Chalotais* urak, fundáltak valami 50 esztendővel ezelőtt Kis - Britaniában a' Királyi Akadémiát, az ezen tartományba akkor igeu elhanyaglott mezei gazdaságnak, mesterségeknak, és kereskedésnek újabb virágasztatások végett. Különös figyelmetességet fordítottak egyebek között a' méhészkedésre, látván, hogy mely igen elhagyattatva legyen ez az ahoz való nem tudás miatt ezen tartományban sőt egész Frantzia országban, 's azt is jól tudván, hogy elleiben melly nagy haszon és boldogság térülne a' jó útmutatás szerént folytatózó méhészkedésből az azzal foglalatatoskodó lakosokra közönségesen.

Ezen iparkodáshoz járult, tsak mint történet, éppen ezen időben az, hogy *Orleans* városa mellett egy falusi pape egy kosarat, melybe méhrajt fogott volt, egy üres hordóra tévén ott hagyta. A' hordó a' fenekén állott, 's az a' fenekén mellyen a' tsaplyuk volt, fellyül találván lenni, a' pap a' kosarat, a' lyukat eszébe nem vévén, arra állította. A' méhek a' kosarat még azon esztendőben megtöltötték mézzel és viaszszal, 's azután a' lyukon a' hordóba is lemenvén, ott is dolgozni kezdetek, 's kevés esztendők alatt az egész hordót megtöltötték viaszszal és mézzel.

A' történetet pedig *Duhamel* a' Tudományok Akadémiájának megírván, az, annak jegyző könyvébe béíratott. —

*Bourdonnay* ezt a' történetet fontolás alá vévén, 's egyszersmind az Akadémia jegyző könyvében azt is olvasván, hogy a' Skótziai méhesgazdák, annak megakadályoztatására, hogy a' méhek késő rajokat ne ereszszenek, a' méh kosok alá pótlást szoktak tenni, hogy a' méhek az ürességet látván szokások szerént annak léppel és mézzel való megtöltésén, és nem a' rajzáson iparkodjának, ezen két észrevételeken való gondolkodás után jutott arra a' találmányra, hogy ha két olyan kosarat tenne az ember egymásra, mellyek között az alsónak a' felső fenekén egy lyuk lenne, talám így minden nehézség nélkül el vehetné a' méhektől a' mézet és lépet, abban az időben, mikor a' méhek az alsó kosárban tartózkodnának. Már ez egy jó lépés volt a' czél felé: hanem az a' kérdés fordult ismét elő, hogy hát azt mimódon tudhatja-meg az ember bizonyosan, hogy a' felső kosárban, mellyet el akar a' méhektől venni, mikor nincs sem méh sem tojás?

(A' többi a' jövő árkusban következik.)

### *J e l e n t é s.*

Tek. N. Esztergom Vármegyében Nyerges-Újfaluban lévő, a' Bétsi úton helyheztetett Cs. Királyi Posta Státio minden ahhoz szükséges épületekkel, ingó és ingatlan vagyonnyával, szabad kézből eladó. Mellyről bővebben, a' kinek kedve volna ezen hivatalt meg szerezni, magával a' tulajdonossal néhai Tek. *Szalay Mihály* Úr özvegyével, akár frankirozott levelek által, Budán, Abonyon keresztül, Tápló-Sáágon, akár személlyesen értekezhetnek.

A' Csász. Kir. Osztályos Abonyi Posta hivatal által, Junius 23 dikán 1812.

P. D.